

İstiğaseyi Kabul Edenlerin Görüşü – 1. Bölüm

İstiğase makalesini bölüm bölüm yayınlamaya devam ediyoruz. Bu bölümde, İstiğâseyi kabul edenlerin görüşlerine başlıyoruz. Görüşlere yapılan itirazlar ve o itirazlara verilen cevaplar da makaleler içerisinde yer alacak. İnşâallâh her hafta bir bölümü yayınlanacak bu seriyi takip edeceğinizi umuyoruz. Yayımlanan tüm bölümleri [istiğase hakkındaki yazılar](#) içinde bulabilirsiniz.

“İyyake na'büdü ve iyyake nestain.” [1]

Ancak sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz.

Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) **İbn Abbas'a:**

“İstediğin zaman Allah'tan iste. Yardım dilediğin zaman da O'ndan. dile!” demiştir.[2]

“Sizden her biriniz bütün ihtiyaçlarını Allah'tan istesin. Hattâ pabucunun tasması kopsa bile. Çünkü Allah tamirini müyesser kılmadı mı, onu tamir edemez.” [3]

Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Adiyb. Mâlik

“İnsanlardan hiçbir şey istemeyiniz!” [4]

Eğer bu ayet ve hadisi tevil etmezsek zahir manalarında insanlardan hiçbir şey istenmeyeceği gibi bir durum anlaşılıyor (***yalnız senden yardım dileriz***). Bir insandan su istemek bile bu ayete ters olur.

Selefilerin Âyeti Te'vil Etmesi-Etmemesi

Selefi görüşü üzere olduğunu iddia edenler, işlerine geldiğinde ayet ve hadislerin zahirine yapışıp tevil etmezler. İşlerine geldiği zamanda tevil edip yorum yaparlar. Burada her ikisini birden yapıyorlar. Bir yandan zahir manayı ortaya atıyorlar. Biz delil getirince de bu sefer ayet ve hadisleri tevil edip yorum yapıyorlar. Bunlar birçok yönden batıl şeytânî kıyâslardır. Çünkü;

Bir: Her çağırma (duâ-da'vet) her zaman ibâdet değildir. Biraz önceki şühhelerinde bu isbât edildi. Aksi hâlde başkasını çağıran herkesin müşrik olması lâzım gelirdi. Bu ise bütün akıllılarca batıldır. Öyleyse da'vâları da batıldır.

İki: Herhangi birinden bir şeyi isterken, onu hakîkatte Allah celle celâluhû'dan, mecâz olarak da O kimseden istemek lâzımdır. Aksi hâlde akîde zedelenir. Bu, yalnız tevessülde değil her şeyde böyledir.

Tefsircilerin “ibâdeti sadece sana yaparız” manası mutlak olup başka kat’î delîllerden hareketle verilmiştir. “Sadece senden yardım isteriz” manası ise mutlak değil “hakikat”ı bakımındandır. Bunun inkâr edilemez delîllerinden biri de yaratılanlardan dahi yardım istenilebileceğine ve onların da başkalarına yardım yapabileceğine dâir gelen naslardır.

Üç: Kaldı ki, hidâyette bile sebep olma yoluyla mecâzen başkalarından yardım istenebilir. Hâsılı bu “sadece senden yardım isteriz” âyetindeki yardım isteme hakikat ma’nâsında olup, tevessüldeki yardım isteme ise sebep olma alâkası ile mecâzî bir yardım istemektir. Dolayısı ile aralarında çelişki yoktur.

Selefi görüşü üzere olduğunu iddia edenleri dinlediğinizde getirdikleri ayet ve hadislerin zahirine baktığınızda onları haklı görürsünüz. Daha sonra bu ayet ve hadis üzerinden yaptıkları ilk yorumda doğrudur. Fakat ondan sonraki yorumları görüşleri yanlıştır. Siz ilk baştaki doğrularından dolayı sonraki yanlışlarını fark etmeyebilirsiniz. Bunu biraz sonra bir misalle açıkladığımızda ne demek istediğimizi daha iyi anlayacaksınız.

Ancak sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz.

“İnsanlardan hiçbir şey istemeyiniz!”

Selefi görüşü üzere olduğunu iddia edenler yukardaki ayet ve hadisleri delil getirdiler.

Sonra şöyle yorum yaptılar: Arabanız bir çukura düştü yukardaki bir insandan yardım istenebilir. Çünkü o yardım istenilen kişi orda görüyor ve o çukurda olan kişiye yardım etme gücüne sahip. Fakat o çukura düşen kişi orada olmayan uzakta olan, görmeyen, işitmeyen, hayatta olmayan bir insandan yardım isterse, bu şirktir. Çünkü böyle bir yardımı ancak Allah (Celle Celalühü) yapabileceği insanların yapamayacağı bir iş olduğundan ancak Allah (Celle Celalühü) yapabileceği bir işi yapamayan bir insandan istemekle o kişiyi Allah (Celle Celalühü) denk tutmak, ortak koşmak anlamına geleceğini söylediler.

Şimdi Selefi görüşü üzere olduğunu iddia edenler yukarda getirdikleri ayet ve hadisler zahir manaları itibariyle doğrudur.

Fakat Fatiha suresindeki ayetin hakkındaki tevsirlerde, seni gören, yanında hazır olan, seni işiten den istenir. Yanında olmayan seni işitmeyen görmeyen keramet sahibi bir veli veya Resulullahtan istenmez diye izahat yoktur. Fatiha suresindeki ayet hakkında tevsirlerde sıradan istemeler ile olağanüstü yardım istemeler arasında bir ayırımı gidilir diye bir şey yoktur. Bunlar Selefi görüşü üzere olduğunu iddia edenlerin yorumudur.

Şimdi: Sıradan istemeler ile olağanüstü yardım istemeler arasında bir ayırımı gidilir demişlerdi. Önce bu yorumlarının hatalı olduğunu ispatlayalım. Daha sonra da uzakta olana seslenip yardım istenir mi istenmez mi onu deliller ile açıklayalım.

Süleyman Aleyhisselâmın Talebi

Hazreti Süleyman (aleyhisselâm) yanındaki insan ve cinlerden oluşan topluluğa:

يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي
مُسْلِمِينَ

“Aylarca uzaktaki Belkıs’ın sarayındaki tahtını bana kim getirir?”[\[5\]](#) diye istediğinde,

İfrit (Cin): “Sen yerinden kalkmadan ben onu sana getiririm.”

أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ أَقِيمٌ
لَقَوِيَّ أَمِينٌ

İfrit (Cin): “Sen yerinden kalkmadan ben onu sana getiririm. Ve gerçekten bunu yapmaya hem gücüm hem de güvenim var.” dedi. [\[6\]](#)

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيكَ
بِهِ يَوْمَ تَدُورُ آيَاتُ يَوْمَ قَرْنٍ

“Yanında kitaptan büyük bir ilim bulunan kişi, (İbn Abbâs’a göre ise Hazreti Süleyman’ın veziri Asaf b. Berhıya) ise, “Ben onu sana, gözünü kırpmadan önce getiririm.” dedi. [\[7\]](#) Derken onu yanında durur görünce فَضَّلَ / Bu Rabb’imin bir lutfudur.” dedi. [\[8\]](#)

Üç aylık mesafede sarayın içindeki tahtın yerini bilip görüp elmas tahta demir gibi katı maddelerden oluşan tahtı, duvarlardan geçirip göz açıp kapayana kadar getirmeye, ancak Allah’ın (Celle Celalühü) gücü yeter, hiçbir insan bunu yapamaz. Süleyman aleyhisselam bunu Allah’tan değil, cin ve insanlardan istiyor. Allah (Celle Celalühü) buna kızmıyor, bir de Kur’ân’a yazıyor.

Sadece Allahu Teâlâ’nın yapmaya güç yetirebileceği bir işte Allah tan değil o işi yapamıyacak olan bir insandan yardım istemek şirkidir diyorlar. Bu doğrudur bu tür bir istek şirk türü bir istektir. Fakat Burda mühim olan mesele Allahu Teâlâ kendi muradı doğrultusunda, kısmen muktedir kılarak normalde insanların yapamayacağı ancak Allah (Celle Celalühü) yapabileceği bazı harikulade olan işlerin cüzzi miktarını Peygamberlerine, meleklerine, cinlere ve veli kullarına olağanüstü güç tasarruf izni verebilir. Verdikten sonra artık o işler yalnız Allah (Celle Celalühü) yapabileceği bir iş olmaktan çıkıp Peygamberlerin, meleklerin, cinlerin ve keramet ehli velilerin yapabileceği bir iş olmuş olur. Dolayısıyla durum böyle olunca “yalnız Allahın yapabileceği bir işi insanlardan istemek şirkidir” tanınma girmez. Çünkü Allah ın ilim güç ve izin verip insanlara faydalı olmaları için görevlendirdiği görevliden kendisine verilen o kerameti harkuladevi işi talep edilmiş oluyor. Aynı Hz Süleyman aleyhisselam’ın üç aylık mesafede sarayın içindeki tahtı getirilmesini cin ve insandan talep etmesi gibi. Yani yapabileceği bir işi yapabilecek olandan istenmiş olunuyor. Allah’ın (Celle Celalühü) bu tür olağan üstü güçleri meleklerine, cinlere ve insanlara verdiği dair bir çok delil vardır.

Hazreti Süleyman bu isteğinde üç aylık mesafede sarayın içindeki tahtın yerini bilip gören Asaf b. Berhıya ya Allah (Celle celalühü) has basar sıfatını bir insana verdi diyebilirmiyiz. Düşünün Allah tarafından verilen bu ilimle bir keramet sahibi veli daha neler yapabilir.?

Selefi görüşü üzere olduğunu iddia edenler “İyyake na'büdü ve iyyake nestain” [\[9\]](#) **Ancak sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz.**

Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Adiy b. Mâlik ve onunla birlikte kendisine biat edenlere: “İnsanlardan hiçbir şey istemeyiniz!” [\[10\]](#)

Ayet ve hadisi delil getirerek ancak Allah cc yapabileceği olağan dışı bir işi o işi yapamıyacak olan bir insandan istenmesini şirk olacağını söylüyorlardı. Selefi görüşü üzere olduğunu iddia edenlere size göre Süleyman *aleyhisselam*'ın bu tür isteği şirk türü bir istekmi olmuş oluyor dediğimizde.

İTİRAZ

Hâşâ ve kella! Süleyman *aleyhisselam*'ın yaptığı, gücünün yeteceği bir konuda **hay**/yaşayan ve **hazır**/yanında bulunan kimselerden bir istekte bulunmaktadır. Bunun şirk olduğunu söyleyen kim? Bizim itirazımız orada hazır olmayan, uzakta olan, sadece Allahu Teâlâ'nın yapmaya güç yetirebileceği, insanların yapamayacağı ancak Allah'ın yapacağı bir şeyi o şeyi yapamıyacak olan bir insandan istemenin şirk olduğunu söylüyoruz.

CEVAP

Biraz önce “İyyake na'büdü ve iyyake nestain” [\[11\]](#) “Bu ayeti kerimeden ancak Allah (Celle celalühü) yapabileceği olağan üstü bir işi sadece Allah'tan isteyebileceğimiz şeyler olduğunu, bu şeyleri ondan başka kimseden isteyemeyeceğimizi de anlamış oluyoruz.” Diyordunuz. Şimdi görüşünüzü değiştirip. **Şöyle dediniz:** “Hâşâ ve kella! Süleyman *aleyhisselam*'ın yaptığı, gücünün yeteceği bir konuda **hay**/yaşayan ve **hazır**/yanında bulunan kimselerden bir istekte bulunmaktadır.” Yani sadece Allahu Teâlâ'nın yapmaya güç yetirebileceği, insanların yapamayacağı harukuladevi bir işi Allah (Celle celalühü) yapmasına izin ve güç verdiği bilinen o insandan istenebilir diyorsunuz. Süleyman *aleyhisselam*'ın yaptığı da bu diyorsunuz.

Olsun, bu orta bir görüşün, birlik ve beraberliğin oluşması açısından güzel bir gelişme. Çünkü biz de sadece Allahu Teâlâ'nın yapacağı normalde insanların yapamayacağı olağanüstü bir işi, Allah-u Teala'nın yapmasına izin ve güç verdiği bilinen kerametlerine şahit olunmuş evliyadan istiyoruz. Aynı Süleyman *aleyhisselam*'ın yaptığı gibi. Biz de gücü varsa istenir diyoruz. Konun anlaşılması için bu (eğer gücü varsa istenir) sözünüz çok önemli.

Biri çıkıp Süleyman *aleyhisselam*'ın isteği normaldi derse ona şöyle denir. Cin oturduğun yerden kalkana kadar insan gözünü açıp kapayana kadar getiririm dedikten sonra insanı seçen Süleyman *aleyhisselam* istediğinin gerçekleşme şeklinin normal olmadığı bildiği halde bu seçimi bu isteği yaptı.

Allah (Celle celalühü) izin, güç, ve ilim verdiği keramet sahibi bir Allah dostu ulaşılması aylar süren uzak mesafedeki bir insana yardım etmesi iki

şekilde olur.

Birincisi: Uzaktan kendisinden yardım isteyen bir insan için keramet sahibi bir veli duâ ettiğinde Allah (Celle Celalühü) onun duâsını kabul ederse Allah (Celle celalühü) o uzaktaki yardım isteyene yardım edebilir.

İkincisi: Aşağıda açıklanan kudsi hadisın açıkamalarında görüleceği gibi keramet sahibi bir veli uzak bir mesafeden kendisinden yardım isteyen bir insanı seslenişini Allah (Celle celalühü) izin, güç ve ilim, vermesiyle duyabilir görebilir. Ve yine Allah (Celle celalühü) o veliye verdiği izin, güç ve ilim, keramet ile ruhuyla bir şekilde yardım edebilir. Bu dediğimiz ne kendi kafamıza ne de şeyhimiz mürşidimizdedir diye demiyoruz. Bunları ayet ve hadislerin bir araya getirilmesi sonucu bunu söylüyoruz. Hazreti Süleyman (aleyhisselâm) yanındaki insan ve cinlerden isteme olayı ve Hazreti Ömer radiyallahu anh'a Olayında olduğu gibi bir çok deliller ışığında bu görüşümüzü söylüyoruz.

Allah'ın yarattığı varlıkların sahip oldukları gibi görünen güç ve kuvvet gerçekte Allah'a ait olan sonsuz gücün onlardaki küçük bir yansımasıdır. Allah dilediği anda bu gücü kendilerinden geri alabilir.

[1] el-Fâtiha 1/4.

[2] Tirmizî,. Kıyâme 59; Ahmed bin Hanbel 1/293, 303, 307

[3] Tirmizî, Deavât 117

[4] İbn Mâce, İkâme 182

[5] en-Neml 27/38.

[6] en-Neml 27/39.

[7] en-Neml 27/40.

[8] en-Neml 27/40.

[9] el-Fâtiha 1/4.

[10] İbn Mâce, İkâme 182

[11] el-Fâtiha 1/4.